

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie-Filozofie
Studii culturale – Biblioteconomie și știința informării
An Semestrul

Informații generale despre curs

Titlul disciplinei: *Instrumente de informare în arhivă*

Codul: NBR 5109

Numărul de credite: 6

Locul de desfășurare:

Programare în orar a activităților: Conform orarului

Informații despre titularul de curs

Dr. Ioan Dordea, arhivist

Informații de contact: drdordeaioan@yahoo.com; tel: Servici: 0264/598979; domiciliu: 0264/557751; mobil: 0745/504296

Descrierea disciplinei:

Cursul are ca obiective didactice transmiterea de cunoștințe teoretice și crearea de abilități practice privitoare la posibilitățile de utilizare a instrumentelor de informare științifică existente în arhive. Disciplina, prin programa propusă, asigură orientarea în cercetarea arhivistică pornind de la cunoașterea stadiului de dezvoltare și evoluția în timp a instituțiilor creatoare de arhivă și a modului de organizare și administrare al acesteia, continuând cu prezentarea istoricului apariției și dezvoltării instituțiilor specializate în păstrarea și folosirea de documente și, încheind, cu formele și categoriile de instrumente de evidență existente în arhive: inventarul general al arhivei, conspectul arhivistic, ghidul arhivistic, inventarul arhivistic, îndrumătorul arhivistic, indici cronologici de documente, catalogul arhivistic. Cursurile vor fi însoțite de lucrări practice desfășurate la Arhivele Naționale cu exemplificări și prezentări de instrumente de evidență contemporane.

Cursul se desfășoară pe durata a 100 de minute sub forma unor prelegeri însoțite de exemplificări cu modele și tipuri de instrumente de informare, potrivit perioadei istorice tratate. Se va practica și metoda întocmirii unor referate prin prezentări scurte ale unor aspecte desprinse din tematică.

Bibliografie obligatorie:

Aurelian, Sacerdoțeanu, *Arhivistica*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1970.

Dicționar al științelor speciale ale istoriei, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1982.

La pratique archivistique française (sans la direction de Jean Favier), Paris, Archives Nationales, 1993.

Lodolini, Elio, *Archivistica. Principi e problemi*, Milano 1998.

Brenneke, *Archivkunde. Ein Beitrag zur Theorie und Geschichte des europäischen Archivwesens* (Bearbeitet W. Leesch, 1953, ND 1970).

Hilary Jenkinson, *A manual of archive administration*, Oxford 1922 cu o nouă ediție London 1965.

„Revista Arhivelor”. Vol. 1- 68, București 1924-2006.

„Archivum”. *Revue Internationale des Archives*. Bd. 1-52, Paris 1951-2005

„Scrinium”. *Zeitschrift des Verbandes österreichischer Archivare*, Heft 1-56 1969-2005

Trócsányi Zsolt, *Erdélyi kormányhatóságai levéltárák* (Arhivele autorităților transilvănene) Budapesta, 1973.

Planificarea/Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

Tematica de curs:

I. Introducere:

Arhivistica – știință specială a istoriei. Importanța științifică și practică a arhivelor
Administrarea arhivelor – Arhivologia – Arhivotehnia- Arhiveconmia

Bibliografie: Aurelian, Sacerdoțeanu, *Arhivistica*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1970, p. 5-16, 122-124, 212-220 ; *Dicționar al științelor speciale ale istoriei*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1982, p.43-46; *La pratique archivistique française* (sous la direction de Jean Favier), Paris, Archives Nationales, 1993; Eckhart G. Franz, *Einführung in die Archivkunde*, Darmstadt, 1993, p. 1-16; Tudor Mateescu, *Probleme de bază ale Tratatului de arhivistică*, în: „Revista Arhivelor (în continuare RA)” An LV, vol XL, nr. 2, București 1978, p. 160-165; *Lexikon Archivwesen der DDR*, Berlin 1976.

II. Instituțiile din țara noastră și arhivele create (sec. XIV-XVII):

Instituțiile centrale în Țara Românească, Moldova și Transilvania și arhiva creată

Instituțiile locale în Țara Românească, Moldova și Transilvania și arhiva creată: satele, târgurile, orașele

Bibliografie: *Istoria Românilor*, vol V, Editura Enciclopedică București 2003, p 35-96; p. 516-661; 679-740; Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei* vol.I, p. 203-233,262-268; vol II p. 135-196, 245-295; vol III p. 166-176, 351-478; Pascu Ștefan, *Transilvania în epoca principatului. Timpul suzeranității turcești 1541-1691*, Cluj, 1948; Trócsányi Zolt, *Erdély központi kormányzata 1540-1690* Budapesta, 1980 (Conducerea centrală a Transilvaniei); Andea Avram, *Banatul cnezial până la înstăpânirea habsburgică (1718)*, Reșița, 1996; Pál Antal Alexandru, *Organizarea socială a secuilor în secolele XIV-XVII*, în vol.: Culegere de referate, II, DGAS, București, 1974, p. 58-91; Fruma I., *Problema Universității săsești și a instituției celor 7 juzi*, Sibiu, 1935.

III. Instituțiile din țara noastră și arhivele create (sec. XVIII-XX):

Instituțiile centrale din Țărilor Române în secolele XVIII-XX și arhiva creată: Domnia; Sfatul Domnesc și Adunările Țării.. Instituțiile Principatului Transilvan.

Instituțiile locale din Țările Române în secolele XVIII-XX și arhiva creată: instituții urbane și sătești, instituțiile orășenești.

Bibliografie: *Istoria Românilor*, vol VI, Editura Enciclopedică București 2002 p. 303-337, 351-423; vol VII. Tom I p.83-90, 157-161, 167-199, 709-748, Tom II,164-223, 293-350; vol VIII p. 183-208; Pál Antal Alexandru, *Scaunul Mureș. Istoricul instituțiilor scăunale (sec. XIV-1849)* în: RA, 1967, nr. 2, p. 127-299; Andea Avram, *Habitat și populație în Transilvania secolului al XVIII-lea*, în: *Civilizație medievală și modernă românească. Studii istorice*, Cluj-Napoca, 1985; Dörner Anton, *Reformismul austriac și administrația din Transilvania în secolul al XVIII-lea*, Cluj-Napoca, 1980; Grimm J. A., *Die politische Verwaltung in Grossfürstenthum Siebenbürgen*, I-III, Sibiu, 1855-1857; Ionaș Vasile, *Reformismul austriac și fiscalitatea din Transilvania în secolul al XVIII-lea*, Cluj-Napoca 1998; Ilea Ana, *Instituții sătești în comitatul Bihor în secolul al XVIII-lea*, în: “Crisia”, Oradea, 1976, 6, p.61-73; Meruțiu, V., *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat. Evoluția teritorială*, Cluj, 1929.

IV. Arhivele existente în depozitele Arhivelor Naționale

Bibliografie: *Arhivele Statului la 125 de ani*, București, 1953; Ciucă, Marcel Dumitru, *Ordonarea și inventarierea documentelor aflate în depozitele Arhivelor Statului*, în: RA LXI (1979) nr. 3; *Din istoria Arhivelor Ardelene. 75 de ani de la înființarea Arhivelor Statului Cluj*, Cluj-Napoca, 1975.

V. Arhivele existente la alți deținători: externi și interni

Arhivele pe plan mondial: istoric, cadru instituțional, fonduri arhivistice.
Consiliul Internațional al Arhivelor și activitatea arhivistică
Arhive existente la alți deținători interni

Bibliografie: *Ghidul microfilmelor - Lista fondurilor arhivistice existente în străinătate*, Vol. I-V, București 1980-1985; Meteș, Ștefan, *Arhivele istorice românești din Budapesta*, în: RA, III nr. 6-7 (1936-1937); Zaborovschi, Virgil, *Importanța Arhivelor vieneze pentru istoria românilor*, în: RA, I nr. 1-3 (1924-1926); Teodor, Pompiliu, Triteanu, Mihail, Ursuțiu, Liviu, *Arhiva istorică a Bibliotecii Filialei din Cluj a Academiei RSR*, în: RA, X (1976) nr. 1.

VI. Evidența documentelor existente în depozitele Arhivelor Naționale și la alți deținători

Bibliografie: Botezan, Ioana, *Aspecte privind tehnica întocmirii registrelor arhivelor personale și rolul lor în cercetarea științifică actuală*, în: RA XXXV(1073) nr. 2; Cozac, Ion, *Considerații asupra ordonării și inventarierii documentelor din epoca contemporană*, în: RA LXI (1979) nr 1; Sacerdoțeanu, A., *Instrucțiuni privitoare la întocmirea fișelor pentru evidența fondurilor arhivistice*, București, 1953; Jakó Sigismund, *Instrucțiuni arhivistice ale oficiilor din Transilvania 1575-1841*, în: RA, 1958, nr. 1.

VII. Primele inventare la instituții și persoane creatoare de arhivă. Registrele auxiliare de arhivă și cele de registratură din Transilvania

Bibliografie: Kiss Andrei, *Vechile inventare. Registrele auxiliare de arhivă și cele de registratură din Transilvania*, în: RA 1978 nr. 1; Texe Rozalia, *Evoluția sistemului de registratură cu evidențele create în arhivele comitatului din Transilvania și folosirea acestora ca instrumente de informare științifică*, în: RA, VII (1964) nr. 2; Duzenchievici, Gh., *Un vechi inventar de arhivă, Pomarius 1546*, în: RA, I (1958) nr. 1.

VIII. Sistemul de registratură în instituțiile din Țara Românească și Moldova

Bibliografie: Regleanu M., *Introducerea sistemului de registratură în instituțiile din Țara Românească și Moldova*, în: RA, XI (1968) nr. 1; *Arhivele Statului la 125 de ani*, București, 1958.

IX. Ordonarea și inventarierea documentelor din depozitele Arhivelor Naționale

Bibliografie: Regleanu, M., *Ordonarea și inventarierea documentelor feudale din Țara Românească și Moldova*, în: RA, V (1962) nr. 2; Nussbacher, Gernot, *Contribuții la istoricul arhivei Bistriței în secolele XVI-XX*, în: RA, XXXII(1970) nr. 1; Ursuțiu Maria, *Formarea și funcționarea unei arhive familiale feudale transilvănene*, în: RA XXXV(1973) nr. 2; Ciucă,

Marcel Dumitru, *Ordonarea și inventarierea documentelor aflate în depozitele Arhivelor Statului*, în: RA, LXI (1979) nr. 3.

X. Inventarul arhivistic:

Inventarul general al arhivei; conspectul arhivistic, ghidul arhivistic

Bibliografie: Sacerdoțeanu, Aurel, *Inventarele arhivistice*, în: RA, VII (1947) nr. 2; Regleanu, M., *Conspectul sumar al manuscriselor de la Arhiva istorică Centrală, cu un tabel de corespondență a cotelor vechi*, în: RA, I (1958) nr. 1; Sacerdoțeanu, Aurel, *Ghidul Arhivelor Statului din București*, în: RA, VII nr. 2 (1947).

XI. Îndrumătorul arhivistic

Bibliografie: Aurelian, Sacerdoțeanu, *Arhivistica*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1970, p. 201-202; *Îndrumător în Arhivele Statului județul Cluj*, vol. I (1979), vol. II (1985).

XII. Catalogul arhivistic

Bibliografie: Ion Radu Mircea, *Catalogul documentelor Țării Românești*, I (1369-1600); Veress, Andrei, *Catalog analitic al ordonanțelor în limba română păstrate în Arhivele Muzeului Ardelean din Cluj, date de către Guberniul ardelean între 1744-1848*, în: RA, I nr. 1-3 (1924-1926); Duzenchievici, Gh., *Contribuții la tehnica întocmirii fișelor de catalog și inventar la documentele din Transilvania*, în: RA II (1959) nr. 1; Dogaru, Maria, *Clasificatorul tematic – instrument de bază în cercetarea tematică*, în: RA, XXXVIII (1976) nr 1; Dogaru, Maria, *Organizarea fișierelor tematice*, în: RA, XXXVIII(1976) nr. 2

XIII. Indici cronologici de documente

Aurelian, Sacerdoțeanu, *Arhivistica*, Editura Didactică și Pedagogică, București 1970; *Dicționar al științelor speciale ale istoriei*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1982.

XIV. Inventarele pe suport electronic

Bibliografie: Dumitru Ion, Ciochină Constantin, *Aplicarea informaticii în cercetarea documentară a Arhivelor din România*, în: RA, XXXVII(1975) nr. 2; Pârvulescu, Maria, *Cotele documentelor și codificarea lor în vederea regăsirii informațiilor*, în: RA XXXV(1973) nr. 2; *Experimentarea prelucrării electronice a datelor în Arhivele din România*; în: RA XXXII (1970) nr. 2; Gabriela Hurmuzache, *Arhivele și informatica*, în: RA LXI (1979) nr. 1.

Modul de evaluare:

Fiecare student are de redactat câte un referat pe o temă la alegere din tematica susținută la curs și câte o prezentare asupra modului de întocmire a unui instrument de informare în arhive. Referatul înseamnă 20% din nota finală, prezentarea modelului de instrument reprezintă 10 % din cuantumul notei finale. Alte 20 de procente revin în urma activității de la curs. Restul de 50 % se acordă pentru examen.

Detalii organizatorice:

- prezența la curs este obligatorie 80 %
- studentul se poate prezenta la examen doar dacă a predat referatul și a susținut prezentarea unui tip de instrument de informare în arhivă

Bibliografie opțională:

Muller, S., J.A. Feith, Fruin, R., *Anleitung zum Ordnen und Beschreiben von Archiven*, 1905 (ediție în limba germană 1965).

Casanova, Eugenio, *Archivistica*, ed. II-a, Siena, 1928.

Posner, Ernst, *Archives in the Ancient World*, Cambridge, Harvard, Massachusetts, 1972.

Maisner, Heinrich, Otto, *Urkunden und Aktenlehre der Neuzeit*, Leipzig, 1950.

Baudot, M., *Theorie et pratique des instruments de recherche*, în: *Manuel d'archivistique*, Paris, 1970.

Cook, M., *Archives and the computer*, London 1980.

Pall, Francisc, *Cancelaria Voievodatului Transilvaniei la începutul secolului al XIV-lea*, în: *RA*, III (1960) nr. 1.